

Dvoch veľikánov spája jeden dom

Ľudovít Štúr a Alexander Dubček

Je to pozoruhodná zhoda okolností. Dve významné osobnosti, ktoré poznamenali osudy Slovenska, sa narodili v jednej obci, dokonca v tom istom dome a zrejme i totožnej miestnosti. V Uhrovci (okres Bánovce nad Bebravou), dedinke pod Strážovskými vrchmi, uzrel svetlo sveta v roku 1815 národný buditeľ Ľudovít Štúr. O 106 rokov neskôr prišiel medzi rovnakými múrmi na svet aj politik Alexander Dubček.

Uhrovec je na svojich rodákov hrdý. Na parkovisko pred kostolom prichádzame po Ulici Alexandra Dubčeka, zastavujeme na Námestí Ľudovíta Štúra, ktoré krášli jeho busta. Kúsok opodiaľ stojí nabiele omietnutá budova bývalej školy s malými drevenými okenicami a tmavou šindľovou strechou. Okolie tejto národnej kultúrnej pamiatky je v čase našej návštevy prázdne. Stretávame iba pána, ktorý upratuje priestor medzi domom a kaštieľom. V noci sa totiž Uhrovcom prehnal silný vietor. Polámané halúzky pochádzajú i z lipy, ktorú vysadili pri príležitosti 150. výročia narodenia Ľudovíta Štúra. Práve v roku 1965 zriadili v starom dome prvú expozíciu. „Najčastejšie k nám prichádzajú školské zájazdy, cez prázdniny máme návštevníkov oveľa menej," vysvetľuje správkyňa Lýdia Mikušová. Vchádzame do domu, jednotlivé miestnosti oddeľujú hrubé múry. Rekonštrukcia domu bola urobená veľmi citlivo, stropy zdobia ťažké masívne trámy.

ŠTÚROVA TRIEDA

Ľudovít Štúr sa narodil v Uhrovci v roku 1815. Jeho otec Samuel bol národne uvedomelý učiteľ, rodný dom nášho buditeľa bol totiž pôvodne ľudovou školou. Ľudovít získal základné vzdelanie v otcovej škole, v roku 1827 odišiel študovať do Rábu (dnešný Győr), kde pocítil národný útlak a ponižovanie Slovákov. Neskôr študoval v Halle, v roku 1843 ustanovil spolu s Michalom Miloslavom Hodžom a Jozefom Miloslavom Hurbanom nový spisovný slovenský jazyk. Prechádzame sa hlavnou miestnosťou, ktorá kedysi slúžila ako trieda. Obrazy na stenách zachytávajú najvýznamnejšie udalosti zo života Štúra, napríklad keď v roku 1844 zakladal spolok Tatrín, ktorý vydával Slovenské národné noviny. V ďalšej vitríne vidíme, ako sa slávny buditeľ stal poslancom uhorského snemu za mesto Zvolen. „Pokiaľ chcete vidieť exponáty spojené so Štúrom, jeho školské zošity či vlasy, musíte zájsť do Modry, kde aj v roku 1856 zomrel na následky zranení z postrelenia. Tento dom v Uhrovci priťahuje návštevníkov vďaka svojmu čaru, je akýmsi symbolom," priznáva Mikušová.

DUBČEKOVO DETSTVO

Alexander Dubček sa narodil v obci obkolesenej Strážovskými vrchmi 27. novembra 1921. Jeho rodičia Štefan a Pavlína sa krátko predtým vrátili z Ameriky a pôvodne nemali kde bývať. Dostali napokon dom, ktorý v tom čase patril evanjelickej cirkvi. Dubček však v Uhrovci prežil iba rané detstvo. Keď mal tri roky, jeho rodičia sa prihlásili za členov robotníckeho družstva Interhelpe a odišli budovať socializmus do stredoázijského Kirgizska. Na Slovensko sa Dubček vrátil až v roku 1938. Vstúpil do ilegálnej komunistickej strany, zúčastnil sa i bojov v SNP, počas ktorých padol jeho brat

Július. Alexander zastával po vojne rôzne politické funkcie, kariérne išiel nahor, až sa stal prvým tajomníkom ÚV KSS a neskôr najsilnejším mužom KSČ. Politická situácia v krajine sa pod jeho vedením uvoľňovala, komunistická strana plánovala rozsiahle politické i ekonomické reformy. Vedeniu ZSSR na čele s Brežnevom však udalosti v Československu spôsobovali vrásky na čele, napokon Československo obsadili 21. augusta 1968 vojská Varšavskej zmluvy.

VZÁCNE KRONIKY

Expozíciu Alexandra Dubčeka zriadili vo vedľajšej miestnosti až v roku 1995. Najzaujímavejšie sú návštevné knihy, ktoré v kancelárii pracovníci múzea starostilo uchovávajú. „Som hrdý na to, že naša obec, malebný Uhrovec, šla vždy s pokrokom. Spomienka na hrdý Štúrov a povstalecký Uhrovec je pre mňa vždy povzbudením v práci i pri prekonávaní ťažkostí," čítame zo zápisu textu z 10. februára 1969, pod ktorým rozoznávame podpis Alexandra Dubčeka. Jeden z najvýznamnejších slovenských politikov 20. storočia sa do svojho rodiska pravidelne vracal. „S otcom sme do Uhrovca chodievali. Na miestnom cintoríne sú totiž pochovaní jeho otec i brat," hovorí syn Pavol Dubček, Alexandra Dubčeka.

Pokiaľ si chcete tieto dve osobnosti pripomenúť aj vy, za vstupné do ich rodného domu zaplatíte 1 euro. Lístok pre deti vyjde na 60 centov.

Nový čas, 05/01/2014, s. 14,15; Juraj Červenka